

Albert Camus, existencialismus

Albert Camus [albér kamij (1913-1960)]

Pocházel z francouzsko-španělského manželství. Narodil se v Mondovi (v Alžírsku, které bylo tehdy francouzskou kolonií), kde po otcově smrti na Marně vyrůstal v chudinské čtvrti. V Alžíru Camus vystudoval filosofii a klasické literatury.

Roku 1934 se stal členem komunistické strany, kterou o rok později pro názorové neshody opustil, až do roku 1938 vystřídal několik zaměstnání, teprve roku 1938 se začal věnovat literatuře – stal se novinářem. Jeho novinářská činnost vedla roku 1940 k jeho vyhoštění z

Alžíru, Camus odjel do Paříže, kde se zapojil do protifašistického hnutí (hnutí odporu). V průběhu druhé světové války se věnoval především divadlu.

Během druhé světové války publikoval v ilegálním časopise Combat. Kolem roku 1950 začal být velmi aktivní v otázkách francouzské koloniální politiky v Alžírsku, kdy se stal jejím nesmiřitelným kritikem.

Roku 1957 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu.

Zemřel při autonehodě.

Fakta versus fikce:

Albert Camus byl v mládí talentovaným sportovcem. Pokuste se dohledat, který další spisovatel měl jiný než literární talent

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CIZINEC (L'Étranger, 1942)

1/6

(...) Když mi Raymond podával revolver, zablýsklo se na hlavní slunce. Jinak jsme zůstávali pořád bez hnutí, jako by se všechno kolem uzamklo. Pohlíželi jsme si přímo do očí, a celý svět začínal a končil zde, v té strnulosti mezi mořem, pískem a sluncem, v dvojitém tichu flétny a pramene. V té chvíli mě napadlo, že je právě tak dobře možné vystřelit jako nestřílet. Ale Arabové se zničehonic odpíčili pozpátku za skalisko. A my se zas vydali přes pláž svou cestou. Raymondovi jako by se ulevilo, začal mluvit o návratu a o autobusu.

Doprovodil jsem ho až k chatě, ale když se pustil po dřevěných schodech nahoru, zůstal jsem stát dole u prvního stupínku, v hlavě mi dunělo úpalem a já byl zoufalý z představy, že bych měl s vynaložením všech sil vylézt po tom dřevěném lešení a znovu se octnout tváří v tvář ženám. Jenže v tom vedru bylo pro mě stejnou trýzní nehybně trčet pod oslepujícím lijákem, který se valil z oblohy. Beztoho bylo jedno, jestli zůstanu, nebo půjdu. Za chvíli jsem se vrátil na pláž a vykročil vpřed.

Zase ten narudlý třeskot. Na písku lapalo moře po dechu bezmocným, křečovitým šupotem nízkých vln. Loudal jsem se zvolna k útesům a cítil jsem, jak mi úžehem nabíhá čelo. Všechna ta výheň se do mě opírala a bránila mi v chůzi. Pokaždé když mi do tváří lehl její těžký žhavý dech, skřípal jsem zuby, v kapsách kalhot jsem svíral ruce v pěst, celým tělem jsem se vzpíral, abych odolal slunci i té nepropustné mráкотě, která mě zaplavovala. A pokaždé když z písku nebo z vybělené mušle nebo ze skelného střepu vystřelila jehla světla, zatínaly se mi čelisti. Dlouho jsem chodil...

V dálce bylo vidět tu scvrklou tmavou hmotu skaliska, zahalenou oslňujícím oparem světla a mořského prachu. Vzpomněl jsem si na chladivý pramen za skaliskem. Potřeboval jsem slyšet znova hrkot jeho vody, cítil jsem potřebu uniknout slunci, námaze a ženskému pláči, potřebu vyhledat ten stín a jeho pohodu. Ale když jsem přišel blíž, uviděl jsem tam znova toho Raymondova mládence.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Byl sám. Ležel na zádech s rukama pod hlavou, tělem na slunci a jen obličej měl v stínu skaliska. V tom horku se mu z modráků kouřilo. Trochu mě zarazil. Pro mě to bylo odbyté, cestou k prameni jsem si na něj ani nevzpomněl.

Hned jak mě zahlédl, nadzvedl se a sáhl si do kalhot. Já zas ovšem v kapse saka sevřel v ruce Raymondův revolver. A on si pak znova lehl na záda, jenom ruku z kapsy nevyndal. Byl jsem od něho dost daleko, asi deset metrů. Pod jeho přivřenými víčky jsem chvílemi tušil číhavý pohled. Ale jinak mi v tom rozpáleném vzduchu jeho obrysy ustavičně jen tancovaly před očima. Vlny šuměly ještě lenivěji a ochableji než v poledne. Totéž slunce, totéž světlo na téže písčíně, která se táhla až sem. Už dvě hodiny se den nehnul z místa, už dvě hodiny kotvil v oceánu rozteklého kovu. Na obzoru proplul parníček a jeho černá skvrna sklouzla jen po okraji mého pohledu, bez pohnutí upřeného na Araba.

Napadlo mě, že stačí udělat půlobrat, a bude po všem. Ale zezadu se na mě tiskla celá pláž a tetelila se sluncem. Postoupil jsem o pár kroků k pramenu. Arab se nehnul. Byl přece jen ještě dost daleko. Asi s těmi stíny v obličejí vypadal, jako kdyby se smál. Já jsem vyčkával. Tváře mi hořely úžehem a cítil jsem, jak se mi do obočí hrnou kapky potu. Slunce pralo stejně jako ten den, co jsem pochovával maminku, a stejně jako tehdy mě pálilo nejvíc čelo, v němž mi pod kůží všechny žilky tepaly naráz. Úpal se už nedal snést, a tak jsem se pohnul kupředu. Věděl jsem, že to je bláznovství, že se jedním krokem slunce nezbavím. Přesto jsem udělal ten krok, jediný krok dopředu. A tentokrát Arab, pořád vleže, vytasil nůž a nastavil ho v slunci proti mně. Na oceli se rozstříklo světlo a do čela jakoby mě zasáhla dlouhá jiskřivá. Zároveň pot slitý v obočí mi stekl všechen najednou na víčka a potáhl je teplou hustou clonou. Za tím závojem slz a soli mi oči osleply. Už jsem nevnímal nic než sluneční činely na čele, a nezřetelně taky třpytivý oštěp vytrysklý z napřaženého nože přede mnou. Ten hořící šíp mi ohlodával řasy a bolestivě ryl do očí. To byla chvíle, kdy se všechno zakymácelo. Z moře se vyvalil hustý řeřavý oblak. Nebe jako by se po celé délce otevřelo a chrličilo oheň. Celá má bytost se napjala a já zaťal ruku na revolveru. Kohoutek povolil, prst mi sjel na hladké břicho pažby, a teď, v tom suchém, ohlušujícím třesku, všechno začalo. Setřásl jsem pot i slunce. Pochopil jsem, že se právě zvrátila rovnováha dne, výjimečné ticho pláže, na níž jsem prožil štěstí. Vystřelil jsem pak ještě čtyřikrát do nehybného těla, a kulky se do

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

něho zakusovaly, ani to nebylo znát. Jako bych čtyřikrát krátce zaklepal na bránu neštěstí.

(Přeložil Miloslav Žilina)

Úkoly pro práci s textem v hodině

1. Ukázka je závěrem první, dějové části románu a zachycuje poslední část života úředníka Mersaulta. Určete vyprávěcí formu.
2. Všimněte si i zvláštního jména hrdiny Mersaulta, v němž lze vysledovat i skryté pojmy moře (mer) a slunce (soleil). Jak a kde obojí hrálo důležitou roli?
3. Je scéna podána stylově výrazně, sugestivně nebo nikoliv? Svůj názor doložte příklady.
4. Rozhodněte na základě ukázky, zda Mersaut upřednostňuje spíše emocionální, racionální, nebo pudovou stránku života. Svě tvrzení zdůvodněte.
5. Lze tento text označit jako existencialistický? Jak zdůvodníte své kladné či záporné tvrzení?

V druhé části románu je Mersault zatčen, vyslýchán, vidíme jeho vězeňský život, výslechy i soudní proces. Čeká na popravu, rekapituluje si svůj život a přemýšlí o jeho smyslu. Nechápe absurdní svět, ve kterém člověka hodnotí jen z vnějšku a ne podle vnitřních pohnutek. Všichni jej označují jako bezcitného, protože neplakal na matčině pohřbu, potom hned šel s dívkou do kina a ještě navíc zabil člověka. Není schopen orientovat se v hodnotovém řádu společnosti, je cizincem v lidském kolektivu i ve svém vlastním životě, který je mu v podstatě lhostejný. Nevěří v Boha, ale pouze v jedinou životní jistotu - smrt.

Část II, kapitola 5

A zrovna v téhle chvíli vešel kaplan. Při pohledu na něj jsem se trochu rozklepal. Zpozoroval to a řekl mi, abych neměl strach. Upozornil jsem ho, že obyčejně přichází v jinou dobu. Odpověděl, že jde na čistě přátelskou návštěvu, která s mou žádostí o milost nemá co dělat, o jejím

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

osudu že stejně nic neví. Sedl si na mou pryčnu a nabídl mi místo vedle sebe. Odmítl jsem. Ale chtě nechtě jsem uznal, že je velmi vlídný.

Chvíli seděl bez hnutí, s lokty na kolenou, s hlavou sklopenou, očima spočinul na svých rukou. Byly jemné a žilnaté, připomínaly mi dvě čilá zvířátka. Mnul si je zvolna jednu o druhou. Zůstal tak sedět hodně dlouho, s tou hlavou pořád sklopenou, že jsem měl jednu chvíli pocit, jako by tu vůbec nebyl.

Ale najednou zvedl prudce hlavu a podíval se mi do očí. „Proč odmítáte mé návštěvy?“ řekl. Odpověděl jsem, že nevěřím v Boha. Zeptal se, jestli jsem o tom přesvědčen, a já řekl, že si tuhle otázku klást nepotřebuji: připadá mi bezvýznamná. Nato se zaklonil dozadu a opřel se o zeď, ruce mu ležely dlaněmi na stehnech. Poznamenal, skoro jako by ani nemluvil se mnou, že někdy se člověk domnívá, že má jistotu, a ve skutečnosti mu jistota chybí. Nic jsem na to neřekl. Podíval se na mě a zeptal se: „Co si vy o tom myslíte?“ Řekl jsem, že to není vyloučené. Ale ať je to jak chce, já možná nemám jistotu o tom, co mě doopravdy zajímá, ale bezpečně jsem si jist tím, co mě nezajímá. A to, o čem mi tu vykládá, mě nezajímá.

Uhnul očima, a pořád ještě ve stejné poloze na pryčně se zeptal, jestli to neříkám z přemíry zoufalství. Vysvětlil jsem mu, že zoufalý nejsem. Měl jsem jen strach, to bylo přirozené. „Bůh by vám pomohl,“ poznamenal. „Všichni, které jsem poznal ve vašem postavení, se k němu obrátili.“ Uznal jsem, že na to měli právo. A taky z toho bylo vidět, že na to měli čas. Já jsem o žádnou pomoc nestál, a na to, abych se zajímal o něco, co mě nezajímá, jsem čas neměl.

V tu chvíli se mu ruce podrážděně zacukaly a on se narovnal a uhladil si sutanu. Potom mě nazval „přítelem“ a mluvil do mě dál: neřekl to proto, že jsem odsouzen k smrti; podle jeho názoru jsme k smrti odsouzeni jeden jak druhý. Ale já ho přerušil a řekl jsem mu, že to je něco jiného a že to pro mě stejně není a nemůže být žádná útěcha. „Samozřejmě,“ přisvědčil. Jenže když nezemřete dnes, zemřete později. Budete postaven před stejnou otázkou. A jak potom k té strašné zkoušce přistoupíte?“ Odpověděl jsem, že k ní přistoupím přesně tak, jako k ní přistupuji nyní.

Po téhle odpovědi vstal a podíval se mi přímo do očí. Jenže tuhle hru já ovládám. Často jsem se tak bavil s Emmanuelem nebo s Celostem a obyčejně sklopili oči první. Trochu jsem se rozčilil. Kaplan se ve hře taky dobře vyznal, to bylo vidět hned: jeho pohled nezakolísal. Ani hlas se mu

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

netřásl, když mi řekl: „Copak vy opravdu nemáte sebemenší naději a žijete smířen s myšlenkou, že zemřete a zmizíte beze stopy?“ - „Ano,“ odpověděl jsem.

Sklopil hlavu a znova usedl. Řekl, že mě lituje. Podle jeho názoru něco takového člověk vydržet nemůže. Já si jen uvědomoval, že mě začíná unavovat. Teď jsem se k němu otočil zády zas já a šel jsem si stoupnout pod okno. Opřel jsem se ramenem o zeď. Slyšel jsem, že se mě znova začíná na něco vyptávat, ale nevěnoval jsem tomu pozornost. Mluvil naléhavým, vzrušeným hlasem. Poznal jsem, že je dojatý, a poslouchal jsem ho pozorněji.

Řekl, že podle jeho přesvědčení bude má žádost o milost přijata, ale já že přesto nesu břemeno hříchu, jehož se musím zbavit. Lidská spravedlnost podle něho nic neznamena a jen Boží spravedlnost je všechno. Podotkl jsem, že mě odsoudila ta lidská. Odpověděl, že tím mě ještě z hříchu neočistila. Řekl jsem mu, že nevím, co je hřích. Ozámili mi jenom, že jsem vinen. Jsem vinen, splácím to, a nikdo na mě nemůže žádat víc. Nato znova vstal a já si říkal, že kdyby se chtěl v téhle těsné kobce pohybovat, neměl by moc možností. Dalo se tu jen vstávat nebo sedat.

Měl jsem oči bez pohnutí sklopené k zemi. Udělal ke mně krok a zastavil se, jako by se neodvažoval dál. Díval se mřížemi na nebe. „Vy se mýlíte, synu,“ řekl, „mohlo by se na vás žádat víc. A možná že se žádat bude.“ - „Co ale?“ - „Mohlo by se na vás žádat, abyste viděl.“ - „Viděl co?“

Kněz se rozhlédl po kobce a hlasem, který mu najednou zněl sklíčeně, odpověděl: „Všechny ty kameny potí bolest, vím to. Vždycky když se na ně podívám, padne na mne tíseň. Ale hluboko v srdci mám jistotu, že i ti nejubožejší mezi vámi spatřili z jejich tmy vystupovat boží tvář. A na vás se žádá, abyste ji viděl taky.“

Řekl jsem, že ty zdi už pozoruji celé měsíce. Nic a nikoho na světě neznám lip. Možná, ale to už je hodně dávno, že jsem tam jednu tvář hledal. Jenomže v té tváři byly barvy slunce a plamen touhy: patřila Marii. Hledal jsem ji marně. A dnes už je po všem. Ale nikdy jsem nic neviděl z toho kamenného potu vystupovat.

Kaplan se na mě podíval a z jeho očí jako by hleděl smutek. Já jsem se teď opíral zády o zeď naplno a po čele mi stékalo sluneční světlo. Řekl ještě pár slov, ale nerozuměl jsem mu, a pak se náhle zeptal, jestli mu dovolím, aby mě obejmul. „Ne,“ odpověděl jsem. Otočil se, došel ke zdi a pomalu

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

po ní jel rukou. „Copak tuhle zemi tolik milujete?“ zašeptal. Neřekl jsem na to ani slovo. Kaplan se na mě podíval a z jeho očí jako by hleděl smutek... Jeho přítomnost mě skličovala a dráždila. Už jsem ho chtěl požádat, aby odešel, aby mě nechal na pokoji, ale vtom se ke mně znova obrátil a znenadání zvolal, jako by to nemohl zadržet: „Nemůžu vám uvěřit. Víím jistě, že i vy jste poznal touhu po jiném životě.“ Odpověděl jsem, že ano, samozřejmě, ale to že je přece stejně bezvýznamné jako přání zbohatnout, závodně plavat nebo mít hezčí nos. Patří to do stejné kategorie.

Zarazil mě a zeptal se, jak si ten život představuji. Vykřikl jsem na něj: „Jako místo, kde bych mohl vzpomínat na tenhle život,“ a hned jsem dodal, že už toho mám po krk. Ještě chtěl se mnou mluvit o Bohu, ale já k němu přistoupil a snažil jsem se mu naposledy vysvětlit, že mi už nezbyvá moc času. Nechtěl jsem o něj přicházet kvůli Bohu. Zkoušel ještě začít odjinud a zeptal se, proč mu říkám „pane“ a ne „otče“. To mě dorazilo a odpověděl jsem, že on můj otec není: patří k těm druhým.

„Ne, milý synu,“ řekl a položil mi ruku na rameno. „Já jsem s vámi. Ale vy to vědět nemůžete, protože vaše srdce je slepé.

Budu se za vás modlit.“

V té chvíli, sám nevím proč, jako by ve mně něco prasklo. Začal jsem křičet z plných plic a spílal jsem mu a řekl jsem mu, aby se nemodlil. Popadl jsem ho za límec sutany. Až ze dna srdce jsem dávil radost i vztek a všechno na něj chrлил. Vypadá tak sebejistě, co? A přece z jeho jistot žádná se nevyrovná jedinému ženskému vlasu. Není si ani jist, jestli je naživu, vždyť žije jako mrtvý. Já třeba vypadám, jako bych měl jen prázdné ruce. Ale sebou si jistý jsem, a vším jsem si jistý, jsem si jistý svým životem i tou smrtí, která už dlouho čekat nebude. Samozřejmě, mám jen tohle. Ale aspoň tu jistotu držím v rukou stejně pevně, jako ona drží mě. Měl jsem pravdu a mám pravdu, pokaždé mám pravdu. Žil jsem určitým způsobem a byl bych mohl žít jinak. Dělal jsem tohle a nedělal jsem ono. Neudělal jsem to nebo ono, ale udělal jsem zas něco jiného. A nakonec co? Jako bych byl celou tu dobu jen čekal na tuhle minutu a na to svítání, aby mi daly za pravdu. Nic, dočista nic nemá význam a já dobře víím proč. On ví taky proč. Po celý ten nesmyslný život, který jsem vedl, číšel ke mně z hloubky mé budoucnosti skrz všechny ty roky, které ještě nezačaly, temný van a všude, kam až dolehl, dostalo všechno, co mi

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

poskytovaly roky o nic skutečnější, ve kterých jsem žil, jen jediný význam, ten van všechno vyrovnal. Co je mi do smrti jiných, do lásky k nějaké matce, co je mi do jeho Boha, do životů, které si lidi vytvářejí, do osudů, které si zvolí, mne si měl zvolit osud jediný stejně jako miliardy privilegovaných, kteří se jako on nazývají mými bratry. Copak to nechápe? (...) Zalykal jsem se křikem. Ale dozorcí už mi tahali kaplana z rukou a vyhrožovali mi. On je uklidnil a chvilku se na mě mlčky díval. Do očí mu vhrkly slzy.
Otočil se a šel.

Úkoly pro práci s textem v hodině

1. Charakterizujte čin a postoje Camusova hrdiny Meursaulta; jak jej vidí jeho okolí?
2. Na základě ukázky rozhodněte, zda byl Mersault věřící, nebo ateista. Svě tvrzení zdůvodněte.
3. Srovnejte na základě četby románu první výňatek s 5. kapitolou druhé části knihy. Jsou to scény stylově podobné, či odlišné?
4. Co říká Mersault o svém životě? Příkládá Mersault životu lidí v konfrontaci s nevyhnutelností smrti význam?
5. Čím se Mersault liší od ostatních obyčejných lidí? Posuďte jeho povahu, co mu schází, v čem je důsledný?
6. Jaké jsou základní pocity camusovské postavy? V čem je síla Camusova absurdního člověka?
7. Proč odmítá hrdina duchovní útěchu?
8. Vysvětlete na základě 2. ukázky podstatu existencialismu. Mersault je osamocen, odsouzen k smrti – vysvětlete název románu.

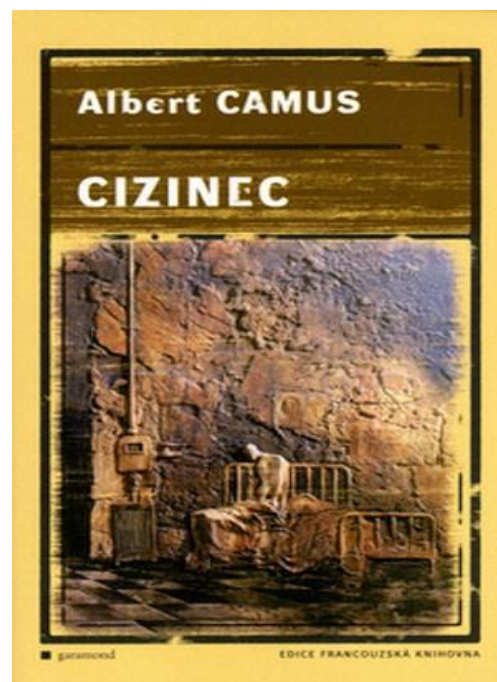
Referáty:

Camusův vztah k existencialismu je přece jen jiný než u J.-P.Sartra. Srovnajte tyto autory na základě ukázek ve výboru textů. Jeden z autorů je více filozof a druhý epik.

Porovnejte Mersaultovy úvahy ve vězení s úvahami Máchova Viléma.

Porovnejte, co má společného Camusův hrdina se Stendhalovým Julienem Sorelem.

Společné a odlišné rysy s Kafkovým dílem.

Námět pro úvahu: Jak souvisí Camusovo dílo s dobou, v níž vzniklo? Co aktuálního skrytě vyslovuje?

Pojmy:

Existencialismus je filosofický a umělecký směr, který vznikl po první světové válce v Německu. K rozšíření tohoto směru došlo především díky francouzským představitelům ve čtyřicátých letech 20. století a po druhé světové válce. V 50. a 60. letech se existencialismus stal velice populární i módní filosofií, což často vedlo k zjednodušení a zjemnění myšlenek tohoto směru.

Filosofie tohoto směru se opírá o tzv. filosofii existence, čímž navazuje na některé myšlenky F. Nietzscheho, dánského myslitele S. Kierkegaard (duchovní předchůdce), E. Husserla a M. Heideggera, který k tomuto směru někdy bývá, ne zcela přesně, řazen (odmítá označení své filosofie za filosofii existence).

Východiskem mu byl člověk jako jedinec izolovaný od společnosti i dějinného vývoje, člověk bez vazeb, soustředěný na svoje vnitřní ego, plný úzkosti, pocitu nesmyslnosti existence a vědomí nevyhnutelnosti smrti, odcizení a naprosté osamělosti. V takové „nicotě“ se potom člověk pokouší překonat své zoufalství, dobírá se sebepoznání a sebeuskutečnění, volí si svými činy své bytí jako svobodu, protože člověk je takový, jakého sám sebe chce mít a jakým se činí. Politicky lze existencialisty označit jako velmi levicové, jejich filosofické názory jsou poměrně pesimistické. Byl kladen velký důraz na aktivitu vůči budoucnosti a sobě, to je dovedlo k popření Boha a tím i křesťanské morálky. Tvrdili, že jediná jistota tohoto světa je smrt.

Zajímavé jsou i jejich názory na svobodu, o níž si mysleli, že člověk je k ní prakticky donucen (odsouzen), musí stále mezi něčím volit a vybírat.

Doplň:

Existencialismus je filosofický a umělecký směr, který vznikl po první světové válce v . K rozšíření tohoto směru došlo především díky francouzským představitelům ve čtyřicátých letech 20. století a po druhé světové válce.

Východiskem mu byl člověk izolovaný od , člověk bez vazeb, soustředěný na svoje vnitřní ego, plný , pocitu nesmyslnosti existence a vědomí nevyhnutelnosti smrti. Politicky lze existencialisty označit jako velmi . Byl kladen velký důraz na aktivitu vůči budoucnosti a sobě, to je dovedlo k popření a tím i křesťanské morálky. Tvrdili, že jediná jistota tohoto světa je .

Zajímavé jsou i jejich názory na svobodu, o níž si mysleli, že člověk je k ní prakticky , musí stále mezi něčím volit a vybírat. Dochází ke zdůraznění lidské aktivity, svobody a s ní spojené absolutní odpovědnosti za své .

Doplň jména představitelů existencialismu:

Samuel
..... Camus
..... Gide
Eugène.....
Franz
Jean-Paul.....
..... Vian